

Hvad er god behandling af seksuelt krænkede børn og unge?

Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for børn og unge
på specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning
i Region Midtjylland

Hvad er god behandling af seksuelt krænkede børn og unge?

Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for børn og unge på specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning i Region Midtjylland

Hvad er god behandling af seksuelt krænkede børn og unge?

Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for børn og unge på specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning i Region Midtjylland.

Rapporten er udarbejdet af
Region Midtjylland
Center for Kvalitetsudvikling
Konsulent Simon Østergaard Møller
Tlf: 8728 4944

Rapporten kan rekvireres hos
Regionshuset Viborg
Center for Børn, Unge og Specialrådgivning
Tingvej 15A, 3. th
8800 Viborg
E-mail: cbus@ps.rm.dk
Tlf: 8728 4051

Bestillingsnr.: 175

© Center for Kvalitetsudvikling
Oktober 2009

Tryk: Grafisk Service

Øvrige auditrapporter om behandling på specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning, Psykiatri og Social, Region Midtjylland:

"Hvad er god behandling af selvskadede adfærd hos primært unge med psykiatiske lidelser? Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for unge på to specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning i Region Midtjylland", Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland 2009.

"Hvad er god behandling af selvskadende børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne? Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for børn og unge på specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning i Region Midtjylland", Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland 2009.

"Hvad er god ADHD-behandling? Et auditforløb om ADHD-behandling på specialinstitutioner for børn og unge – anbefalinger og implementering", Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland 2008.

Der er til alle auditforløb udarbejdet hæfter med anbefalinger til behandling.

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE.....	3
1. SAMMENFATNING.....	5
1.1 Auditpanelets anbefalinger	6
<i>Udredning og diagnosticering .....</i>	<i>6</i>
<i>Medicinsk behandling .....</i>	<i>6</i>
<i>Socialpædagogisk/psykologisk behandling.....</i>	<i>7</i>
<i>Samarbejdsrelationer.....</i>	<i>9</i>
<i>Dokumentation af behandlingsforløb.....</i>	<i>10</i>
<i>Seksualpolitik.....</i>	<i>11</i>
<i>Personalets faglige kompetencer.....</i>	<i>11</i>
2. FORMÅL, METODE OG PROJEKTFORLØB.....	13
2.1 Formål med auditforløbet	13
2.2 Sammensætning af auditpanelet	13
2.3 Auditforløbets struktur og proces.....	14
<i>Forberedelse af auditmøderne .....</i>	<i>14</i>
<i>Målgruppen for auditforløbet .....</i>	<i>15</i>
<i>Vurderingsskema.....</i>	<i>15</i>
<i>Udvælgelse af sager.....</i>	<i>16</i>
<i>Samtykke.....</i>	<i>16</i>
<i>Udvælgelse og anonymisering af relevant sagsmateriale .....</i>	<i>16</i>
<i>Paneldeltagernes individuelle forberedelse til auditmøderne .....</i>	<i>17</i>
<i>Auditmøderne .....</i>	<i>17</i>
<i>Opsamling og rapportering.....</i>	<i>17</i>
3 KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER.....	19
3.1 Udredning og diagnosticering	20
<i>Udredning, hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser.....</i>	<i>20</i>
<i>Generel psykiatrisk/psykologisk udredning og diagnosticering .....</i>	<i>20</i>
<i>Specifik udredning, hvor det konstateres, at der har fundet en seksuel krænkelse sted.....</i>	<i>21</i>
3.2 Medicinsk behandling.....	22
<i>Pædagogisk opfølgning på barnets/den unges medicin .....</i>	<i>22</i>
3.3 Socialpædagogisk/psykologisk behandling	23
<i>Faglige overvejelser, der ligger til grund for mistanke om seksuelle krænkelser .....</i>	<i>23</i>
<i>Indledende tiltag i behandlingen .....</i>	<i>24</i>
<i>Relevante tilbud om terapi.....</i>	<i>25</i>
<i>Samtaler med barnet/den unge .....</i>	<i>26</i>
<i>Arbejdet med seksuelle krænkelser af barnet/den unge på institutionen .....</i>	<i>27</i>
<i>Arbejdet med at barnet/den unge krænker andre på institutionen.....</i>	<i>28</i>
<i>Det samlede socialpædagogiske arbejde .....</i>	<i>29</i>

3.5 Samarbejdsrelationer.....	30
<i>Samarbejdet og inddragelsen af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge.....</i>	<i>30</i>
<i>Samarbejdet med kommunen.....</i>	<i>31</i>
<i>Den kommunale handleplan .....</i>	<i>32</i>
<i>Samarbejdet med barnets/den unges privatpraktiserende læge.....</i>	<i>32</i>
<i>Samarbejde med skole og skolepsykologisk rådgivning .....</i>	<i>33</i>
4 DOKUMENTATION AF BEHANDLINGSFORLØB	34
<i>Fokus på dokumentation.....</i>	<i>34</i>
<i>Kommunens forpligtelser .....</i>	<i>34</i>
<i>Institutionens forpligtelser .....</i>	<i>34</i>
<i>Panelets generelle anbefalinger vedrørende skriftlighed og dokumentation .....</i>	<i>35</i>
4.1 Behandlingsplan.....	35
4.2 Konkrete beskrivelser af behandlingsindsatsen i dagbogssystem	36
<i>Sammenhæng mellem behandlingsplan og dokumentation i dagbogsnotater .....</i>	<i>37</i>
4.3 Institutionsprofil.....	37
<i>Seksualpolitik.....</i>	<i>37</i>
5 PERSONALET'S FAGLIGE KOMPETENCER.....	39
6 FORSLAG TIL ARBEJDET MED ANBEFALINGERNE	41
REFERENCER	44
BILAG	45

1. Sammenfatning

Center for Børn, Unge og Specialrådgivning, Psykiatri og Social, Region Midtjylland (herefter CBUS) gennemførte i 2008 en audit af behandlingen af seksuelt krænkede børn og unge på institutionerne Mellerup Skolehjem, Hald Ege, Døgninstitutionen Møllebækken og Den socialpædagogiske institution Oustruplund. Auditforløbet er et af flere auditprojekter, som CBUS har gennemført, med det formål at styrke og udvikle behandlingsindsatsen og dokumentationen heraf på udvalgte områder på børne- og ungeområdet.

Auditmetoden har dannet formel ramme for en faglig drøftelse og præcisering af "det gode behandlingsforløb". Et fagligt panel af otte erfarne fagpersoner fra de fire institutioner samt overlæge Gitte Retbøll, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, Region Midtjylland, har på tre auditmøder systematisk vurderet og drøftet syn behandlingsforløb fra institutionerne. Sagerne er gennemgået ud fra på forhånd fastlagte temaer og vurderingsspørgsmål, som panelet havde defineret forud for auditmøderne. Undervejs i forløbet blev vurderingsspørgsmålene præciseret og justeret og en række anbefalinger vedrørende behandling af seksuelt krænkede børn og unge blev defineret.

Udover selve behandlingen har institutionernes dokumentation af behandlingsforløbene været et centralt tema på auditmøderne. Drøftelserne heraf har udmøntet sig i en række anbefalinger for dokumentationspraksis på institutionerne. En del af anbefalingerne vedrørende skriftlig dokumentation har generel karakter og vil være at genfinde i anbefalinger fra de øvrige auditforløb på børne- og ungeinstitutioner i CBUS-regi, hvilket ligeledes gør sig gældende for andre af de anbefalinger der præsenteres i rapporten.

I denne sammenfatning præsenteres de 53 anbefalinger, som er resultatet af auditforløbet. For nærmere baggrund for anbefalingerne henvises til rapportens kapitel 3 og 4, hvor anbefalingerne behandles mere detaljeret under overskrifterne "Udredning og diagnosticering", "Medicinsk behandling", "Socialpædagogisk/psykologisk behandling", "Samarbejdsrelationer", "Dokumentation af behandlingsforløb" og "Personalets faglige kompetencer".

Der er udarbejdet et hæfte, som samler anbefalingerne til brug i det daglige arbejde på institutionerne.

1.1 Auditpanelets anbefalinger

Udredning og diagnosticering

Anbefalinger vedrørende udredning, hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser

- Hvis der forud for eller undervejs i et udredningsforløb på institutionen opstår mistanke om seksuelle krænkelser, skal institutionen tage initiativ til, at disse forhold udredes eksplicit. Såfremt dette ender med en politisag, skal institutionen kende de regler, der gør sig gældende når en sag om seksuelle krænkelser bliver til en politisag.

Anbefalinger vedrørende generel psykiatrisk/psykologisk udredning

- Institutionen skal så vidt muligt tage initiativ til, at generelle psykiatriske/psykologiske udredninger indeholder konkrete anvisninger til, hvordan en behandlingsindsats overfor barnet eller den unge kan tilrettelægges.

Anbefalinger vedrørende specifik udredning, hvor det konstateres, at der har fundet en seksuel krænkelse sted

- Institutionen bør udarbejde retningslinjer til personalet for, hvordan der skal handles, når det konstateres, at et barn/en ung har været udsat for seksuelle krænkelser.
- Institutionen bør så vidt muligt sikre, at udredning på baggrund af konstaterede seksuelle krænkelser, forholder sig eksplicit og selvstændigt til disse krænkelser.
- Institutionen bør så vidt muligt sikre, at udredningen indeholder nogle konkrete pædagogiske anvisninger i, hvordan man kan arbejde med børn og unge, som har været udsat for overgreb. I den forbindelse vil det være hensigtsmæssigt, hvis der udpeges nogle konkrete metoder, som kan tages i anvendelse i behandlingen.
- Institutionen bør dokumentere observationer, beskrivelser og overvejelser i forbindelse med egen udredning af barnet/den unge i forhold til konstaterede seksuelle krænkelser (se også anbefalinger vedrørende dokumentation).

Medicinsk behandling

Anbefalinger vedrørende pædagogisk opfølgning på barnets/den unges medicin

- Barnets/den unges medicinforbrug bør systematisk medtages på institutionens behandlingsmøder. Fokus bør især rettes mod eventuelle udsving i medicinforbruget (fx stigende brug af smertestillende medicin) og årsager hertil.
- Institutionen bør udarbejde retningslinjer i forhold til udleveringen af prævention til børn under 15 år.

Socialpædagogisk/psykologisk behandling

Anbefalinger vedrørende faglige overvejelser angående mistanke om seksuelle krænkelser

- De faglige overvejelser bør skrives ned i et beskrivende – og ikke fortolkende – sprog. Det er vigtigt, at de faglige observationer ligger i sagen, hvis der dukker noget mere konkret op.
- Hvis der opstår mistanke om seksuelle krænkelser, er det vigtigt, at personalet efterfølgende fastholder opmærksomheden om dette.
- Institutionen bør udarbejde en personaleguide til, hvilke symptomer hos barnet/den unge, der skal være opmærksomhed omkring i forhold til seksuelle krænkelser.
- Personalet skal have mulighed for supervision på dette område.
- Det bør sikres, at der på institutionen er personale med seksualvejlederuddannelse.
- Institutionen skal kende de regler, der gør sig gældende når en sag om seksuelle krænkelser bliver til en politisag, herunder procedurerne for politiafhøringer. Fx må institutionen ikke igangsætte behandlingsforløb, så længe politiets undersøgelser er i gang.

Anbefalinger vedrørende indledende tiltag i behandlingen

- Institutionen bør udarbejde en liste med fokuspunkter for barnet/den unge, som kan bruges til at tilrettelægge de første tiltag efter. Fokuspunkterne bør beskrive nogle forhold, som kræver særlig opmærksomhed og observation.
- Institutionen bør have øget opmærksomhed på at arbejde bevidst med de daglige observationer. Disse observationer bør eksplicit være genstand for refleksioner i personalegruppen i startfasen. Eventuelt kan brugen af hypoteser som forklaringer på barnets/den unges adfærd fungere som arbejdsredskaber.
- Fokuspunkter såvel som observationer og eventuelle hypoteser bør dokumenteres.

Anbefalinger vedrørende tilbud om terapi

- Når der iværksættes et terapiforløb målrettet seksuelle krænkelser, bør dette forløb foregå som en integreret del af den samlede behandlingsindsats, således at der sikres en kontinuitet.
- I forbindelse med terapiforløb bør der sikres en adgang til ekspertbistand, med henblik på at sikre en kontinuerlig kontakt med specialiserede fagfolk.
- Institutionen bør sikre, at der udarbejdes skriftlige konklusioner og/eller statusreferater fra den psykolog, som giver barnet/den unge terapi. Denne dokumentation kan være vigtig i forbindelse med den fremtidige behandlingsindsats.
- anbefalinger vedrørende samtaler med barnet/den unge
- Institutionen skal tilbyde supervision og mulighed for selvudviklingssamtaler til personale, der arbejder med seksuelt krænkede børn og unge.
- Indholdet af behandlingsrelaterede samtaler med barnet/den unge bør dokumenteres for at den samlede indsats kan tilrettelægges optimalt. *Se også anbefalinger vedr. dokumentation.*

Anbefalinger vedrørende arbejdet med seksuelle krænkelser af barnet/den unge på institutionen

- Der skal afsættes tid for personalet til at dokumentere sådanne hændelser og iagttagelser, samt hvordan der skal reageres på det. *Se også anbefalinger vedrørende dokumentation.*
- Der skal arbejdes systematisk med evt. offerpersonlighed hos barnet/den unge på institutionen.
- Det er vigtigt at sætte rammer for barnet/den unge, fx ikke kan lade andre børn/unge være sammen med barnet/den unge alene på værelset og løbende guide og vejlede barnet/den unge i forhold til at lære at sige fra.
- Hvis seksuelle krænkelser på institutionen medfører politianmeldelse og undersøgelse, er det vigtigt, at institutionen individuelt tilrettelægger, hvordan barnet/den unge kan støttes og hjælpes i denne proces, fx i forhold til hvilke informationer barnet/den unge selv samt den øvrige børne-/ungegruppe skal have under forløbet.

Anbefalinger vedrørende arbejdet med at barnet/den unge krænker andre på institutionen

- Der skal afsættes tid for personalet til at dokumentere sådanne hændelser og iagttagelser samt hvordan, der skal reageres på det. *Se også anbefalinger vedrørende dokumentation.*
- Der skal arbejdes systematisk med eventuel krænkerpersonlighed hos barnet/den unge.
- Det er vigtigt at opsætte rammer for barnet/den unge, fx ved ikke at lade andre børn/unge være sammen med barnet/den unge alene på værelset og samtidig løbende guide og vejlede barnet/den unge i forhold til at lære at lade være med at krænke.

Anbefalinger vedrørende det samlede socialpædagogiske arbejde

- Når der konstateres overgreb, skal der være en kontinuerlig opmærksomhed på disse overgreb.
- Barnet/den unge bør så vidt muligt selv have lov til at vælge, hvilke voksne de vil betros til. Der bør dog samtidig i personalegruppen være en bevidsthed om, at nogle medarbejdere er bedre til at skabe relationer til nogle børn end andre, og at nogen kan være bedre rustet end andre til at tale om seksuelle krænkelser. Det skal i denne sammenhæng gøres klart over for barnet/den unge, at det ikke kan forventes, at det der betros om seksuelle krænkelser kan være en hemmelighed mellem barnet og den pågældende fra personalegruppen.
- Behandlingen af overgrebene behøver ikke at være en direkte samtale med barnet/den unge om overgrebene, men kan fx også foregå gennem børnemøder, hvor barnet kan høre andre børn fortælle om deres oplevelser, eller hvor der tages forskellige temaer op for eksempel ved at vise film om emnet.

Samarbejdsrelationer

Anbefalinger vedrørende samarbejde og inddragelse af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge

- Ved indskrivning bør der lægges vægt på at formidle institutionens ønske om forældre-samarbejde og -inddragelse samt at informere om de konkrete rammer og muligheder for samarbejde på institutionen. Det bør desuden aftales og beskrives i hvilken grad forældrene ønsker/magter at indgå i et samarbejde med institutionen.
- Personalet bør jævnligt vurdere samarbejdet. Især i begyndelsen af et forløb er det vigtigt, at samarbejdets form og indhold løbende drøftes både med forældrene og internt i personalegruppen og på den baggrund eventuelt justeres i samarbejde med den kommunale sagsbehandler. Disse vurderinger og justeringer bør løbende dokumenteres (i dagbogsnotater mv.) og indgå i overvejelserne, når behandlingsplanen revurderes.
- Institutionen bør hjælpe barnet/den unge med at finde ressourcepersoner i eller uden for familien.
- Institutionen bør være opmærksom på, at der kan være krænker i det ikke-professionelle netværk. Derfor bør der være skærpet opmærksomhed på, hvem børnene besøger, overnatter hos mv. Institutionen bør i den sammenhæng også foretage et forarbejde i forhold til, hvem eventuelle nye netværksrelationer er. Dette kræver et godt samarbejde med kommunen og grundig kommunikation om barnet/den unge og dennes netværk.
- I forbindelse med den unges 18-års fødselsdag skal der indhentes samtykke fra den unge til forældreinddragelse. Panelet konstaterer, at der efter den unges 18. år oftest stadig er behov for forældresamarbejde, hvilket man på institutionen bør være opmærksom på at prioritere.

Anbefalinger vedrørende samarbejde med kommunen

- Institutionen skal i forbindelse med hjemmebesøg og udskrivning ved kendskab til særlige familiemæssige problemstillinger, der kan have betydning for den unges trivsel beskrive og formidle dette klart og præcist til kommunen.

•

Anbefalinger vedrørende den kommunale handleplan

- Institutionen skal arbejde for, at den kommunale handleplan forholder sig specifikt til konstaterede seksuelle krænkelser og behandlingsbehovet i denne forbindelse.
- Institutionen skal bede om en ny og revideret handleplan fra kommunen, hvis der opstår kendskab til seksuelle krænkelser under anbringelsen.

Anbefalinger vedrørende samarbejde med barnets/den unges privatpraktiserede læge

- Institutionen bør informere og videreformidle de relevante oplysninger til barnets/den unges privatpraktiserende læge, fx om særlige forhold der relaterer sig til de seksuelle krænkelser. Inden videregivelse af sådanne oplysninger skal det dog sikres, at det nødvendige samtykke fra forældre og eventuelt den unge *eller* kommunen, er blevet givet.

Anbefalinger vedrørende samarbejde med skole og skolepsykologisk rådgivning

- Institutionen bør sikre, at skolen og skolepsykologisk rådgivning holdes orienteret om barnet/den unge og dets problematikker for derved at sikre kontinuitet og beskyttelse af barnet/den unge. Inden videregivelse af sådanne oplysninger skal det dog sikres, at det nødvendige samtykke fra forældre og evt. den unge *eller* kommunen, er blevet givet.

Dokumentation af behandlingsforløb

Anbefalinger vedrørende institutionens behandlingsplan

- Der bør altid foreligge en behandlingsplan, som beskriver konkrete mål og delmål for behandlingen af barnet/den unge. Behandlingsplanen bør endvidere være handlingsanvisende i forhold til opnåelse af disse mål med beskrivelse af de metoder, som tænkes anvendt.
- Efter indskrivning af et barn/ung bør den første behandlingsplan foreligge senest i forbindelse med det lovpligtige opfølgingsmøde med kommunen senest tre måneder efter indskrivning. Indtil den første behandlingsplan er udarbejdet bør institutionen udpege relevante fokuspunkter for indsatsen i den første periode.
- Behandlingsplanen bør udarbejdes på baggrund af en nuanceret, sammenhængende og overskuelig psykiatrisk/psykologisk/pædagogisk beskrivelse af den unges ressourcer og vanskeligheder. Beskrivelsen udarbejdes på baggrund af relevante udredninger, tests samt institutionens observationer af barnet/den unge.
- Behandlingsplanen bør kontinuerligt og mindst hver 6. måned revurderes og eventuelt justeres i forhold til barnets/den unges udvikling, ressourcer og behov.
- Behandlingsplanen bør være et særskilt dokument, som har egen status som redskab til at styre og koordinere behandlingsindsatsen.

Anbefalinger vedrørende dagbogsnotater

- Det bør løbende dokumenteres, hvordan der konkret arbejdes med de i behandlingsplanen opstillede mål og delmål i forhold til det enkelte barn eller den enkelte unge.
- Dagbogsnotater bør indeholde iagttagelser og overvejelser om den pædagogiske indsats og resultatet heraf i konkrete situationer med barnet/den unge.
- Det bør tilstræbes, at iagttagelser og overvejelser beskrives neutralt, så man undgår indforstået og værdiladet sprogbrug om barnet/den unge.
- Der bør være en sammenhæng mellem behandlingsplanen og den løbende dokumentation i dagbogsnotater. Under hensyntagen til de to dokumenttypers forskellige status bør det fremgå, at der er sammenhæng mellem de pædagogiske overvejelser, de valgte metoder og den konkrete pædagogiske praksis. Med andre ord bør dagbogsnotaterne afspejle, hvordan behandlingsplanen udmøntes i praksis, og det bør fremgå her, hvis der foretages større eller mindre ændringer i forhold til behandlingsplanen.

Seksualpolitik

Anbefalinger vedrørende seksualpolitik

- Institutionen bør udarbejde en seksualpolitik, der indeholder en række anvisninger til personalet i, hvordan man forholder sig til seksualitet og problemstillinger, der relaterer sig hertil, f.eks. påklædning, samværsformer mv. på institutionen og jævnligt tage denne politik op til revision.

Personalets faglige kompetencer

Anbefalinger vedrørende personalets faglige kompetencer

- Det bør sikres, at nye medarbejdere, som skal arbejde med seksuelt krænkede børn og unge, har eller modtager en grundlæggende viden om disse børn og unge og deres behov for behandling.
- Institutionen skal tilbyde supervision og mulighed for selvudviklingssamtaler til personale, der arbejder med seksuelt krænkede børn og unge.
- Det bør sikres, at der på institutionen er personale med seksualvejlederuddannelse.

2. Formål, metode og projektforsløb

Center for Børn, Unge og Specialrådgivning, Psykiatri og Social, Region Midtjylland (herefter CBUS) har planlagt en række auditforsløb, der har til formål at styrke og udvikle behandlingsindsatsen og dokumentationen heraf. Det første af disse auditforsløb blev gennemført i 2007 og var rettet mod ADHD-behandlingen på specialiserede børne- og ungeinstitutioner. I 2008 er der gennemført tre lignende auditforsløb. Dels et forsløb, der omhandler behandlingen af selvskadende adfærd hos unge med primært psykiatiske lidelser, dels et forsløb der har rettet sig mod behandlingen af selvskadende børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne og endelig det forsløb, som denne rapport omhandler, som retter sig mod behandlingen af seksuelt krænkede børn og unge.

Forsløbene har taget udgangspunkt i den faglige viden og de erfaringer, som findes på institutionerne, og der er blevet inddraget ressourcepersoner, som har kvalificeret udviklingsarbejdet. Arbejdet har mundet ud i konkrete anbefalinger til behandlingen, inden for de udvalgte målgrupper, og følges op af implementeringsforsløb, hvor repræsentanter fra de specialiserede regionale børne- og ungeinstitutioner får mulighed for at mødes og erfaringsudveksle på tværs og få hjælp til det videre arbejde med at implementere.

Da udvikling sker løbende vil de anbefalinger, som kommer ud af forsløbene, med mellemrum skulle tages op til overvejelse og eventuelt justeres eller suppleres i takt med, at der genereres ny faglig viden og nye erfaringer.

2.1 Formål med auditforsløbet

Audit er en metode, hvor fagpersoner samles i et auditpanel for – ud fra på forhånd definerede vurderingssspørgsmål – systematisk at vurdere og drøfte den faglige praksis i udvalgte sagsforsløb. I metoden rettes fokus på erfaringsopsamling og på at uddrage læring fra den eksisterende praksis.

I det aktuelle auditforsløb har metoden udgjort en formel ramme for de deltagende fagpersoners arbejde med at nå frem til anbefalinger vedrørende behandling af seksuelt krænkede børn og unge.

2.2 Sammensætning af auditpanelet

Der har deltaget fagpersonale fra fire specialiserede institutioner: Møllerup Skolehjem, Hald Ege, Døgninstitutionen Møllebækken og Den socialpædagogiske institution Oustruplund. Desuden har en repræsentant fra Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center deltaget i auditpanelet.

Endelig har en repræsentant fra CBUS deltaget som observatør, og to konsulenter fra Center for Kvalitetsudvikling, har styret processen i rollerne som formand og sekretær for panelet.

Panelets deltagere

Navn	Stilling	Funktion i auditpanelet
Tina Reckweg	Pædagog Mellerup Skolehjem	Institutionsrepræsentant
Trine Cramer	Socialrådgiver Mellerup Skolehjem	Institutionsrepræsentant
Jens Rasmussen	Pædagog Døgninstitutionen Møllebækken	Institutionsrepræsentant
Dorte Andersen	Assistent Døgninstitutionen Møllebækken	Institutionsrepræsentant
Lene Gamrath	Afdelingsleder Hald Ege	Institutionsrepræsentant
Bettina Dalbro	Socialrådgiver Hald Ege	Institutionsrepræsentant
John Quvang Knudsen	Afdelingsleder Den socialpædagogiske instituti- on Oustruplund	Institutionsrepræsentant
Matilde Vorre Olsen	Pædagog Den socialpædagogiske instituti- on Oustruplund	Institutionsrepræsentant
Gitte Retbøll	Overlæge Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center	Specialist
Louise Fischer Møller	Fuldmægtig Børn, Unge og Specialrådgivning	Observatør
Birgitte Orheim Andersen	Konsulent Center for Kvalitetsudvikling	Formand og sekretær for pa- nelet
Simon Østergaard Møller	Konsulent Center for Kvalitetsudvikling	Formand og sekretær for pa- nelet

2.3 Auditforløbets struktur og proces

Forberedelse af auditmøderne

Der blev afholdt to forberedende møder i auditpanelet. Møderne havde flere formål:

- At definere målgruppen for auditforløbet – hvilke behandlingsforløb skulle inkluderes og ekskluderes fra forløbet?
- At udvikle et vurderingsskema med kriterier for vurderingen af sagsforløb
- At afklare hvilke typer af sagsmateriale behandlingsforløbene skulle vurderes ud fra
-

Da de deltagende institutioner er beliggende i forskellige tidligere amter, og deltagerne ikke på forhånd kendte hinanden, var det også et formål med de indledende møder, at paneldeltagerne fik et første kendskab til hinanden, samt at der blev grundlagt en åbenhed og lydhørhed i gruppen.

Målgruppen for auditforløbet

Ifølge panelet er det ofte tilfældet med seksuelt krænkede børn og unge, at de også er omsorgssvigtede i en behandlingskrævende grad. De seksuelt krænkede børn og unge, som er anbragt på de deltagende institutioner, er endvidere en meget varieret gruppe. Man kan se børnene og de unge fra de fire institutioner som værende på et kontinuum fra nedsat psykisk funktionsevne over bunden af det intelligensmæssige normalområde til normalt begavede med nedsat social funktionsevne. De fire institutioner har en stor gruppe af børn og unge, der ligger i midten af dette kontinuum og har derfor et stort fælles grundlag for at tale om behandling af seksuelt krænkede børn og unge.

Auditpanelet besluttede, at auditforløbet skulle inkludere sager på tværs af dette kontinuum.

Det blev ligeledes af auditpanelet besluttet, at auditforløbet skulle inkludere såvel sager med dokumenterede seksuelle krænkelser, som sager, hvor der alene er mistanke om krænkelser. Dette begrundes i, at indsatsen kan være forskellig på nogle områder i disse typer sager. Samtidig er der dog også en række fælles elementer. Dette beskrives nærmere i kapitel 3.

Ved dokumenterede krænkelser forstås, at det er konstateret, at der har fundet en seksuelt krænkelse sted. Dette kan være sket gennem en § 50-undersøgelse, en psykologisk udredning, på baggrund af en lægelig eller retsmedicinsk undersøgelse eller som følge af en politiafhøring.

Mistanker om seksuelle krænkelser kan for eksempel udspringe af, at barnet eller den unge fortæller, at der har fundet overgreb sted, at personalet observerer offeradfærd hos barnet/den unge eller at barnet/den unge begår overgreb mod andre børn og/eller unge på institutionen.

Endelig blev det besluttet, at målgruppen aldersmæssigt skulle spænde fra de mindre børn (ca. 6-7 år) til de større børn (i puberteten), idet der er nuancer i behandlingstilgangen, alt efter om der er tale om mindre eller større børn.

Vurderingsskema

Auditpanelet udarbejdede et vurderingsskema med i alt 19 vurderingsspørgsmål under syv hovedtemaer. Da der er tale om et udviklingsprojekt, hvor et formål bl.a. var at udvikle kriterier for kvaliteten i behandlingen af seksuelt krænkede børn og unge, er det oprindelige vurderingsskema blevet revideret undervejs i forløbet efterhånden som processen og de faglige drøftelser skred frem. Den sidste udgave af vurderingsskemaet fremgår af rapportens bilag 1.

I vurderingsskemaet er der under hvert spørgsmål mulighed for at tilkendegive sin vurdering i en svarrubrik, henholdsvis "meget tilfredsstillende", "i nogen grad tilfredsstillende", "i mindre grad tilfredsstillende", "ikke tilfredsstillende" eller "stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation".

Nedenfor svarfelterne er for hvert spørgsmål et kommentarfelt, hvor deltagerne er blevet bedt om at tilføje en faglig begrundelse for vurderingen gerne med henvisning til konkrete sagsakter.

Det er især paneldeltagernes begrundelser for deres vurderinger i kommentarfeltet, der har været i fokus. Erfaringer fra forløbet viser at det, at deltagerne er blevet tvunget til at foretage en skarp vurdering af sagsforløbene ved afkrydsning i svarrubrik, har bidraget til at skærpe de faglige overvejelser og begrundelser.

Udvælgelse af sager

I forhold til dette auditforløbs formål med at udarbejde anbefalinger og set i sammenhæng med projektets ramme med tre auditmøder og fire deltagende institutioner, blev det besluttet at gennemføre audit på i alt syv sager.

Sagerne er fordelt på de deltagende institutioner på følgende måde:

- Møllebækken: 1 sag
- Oustruplund: 2 sager
- Hald Ege: 2 sager
- Møllebækken: 1 sag

På de fire institutioner blev sagerne endvidere udvalgt på baggrund af følgende kriterier:

- At sagen indeholdt relevant skriftligt materiale, der kunne anvendes som grundlag for auditeringerne.
- At sagen kunne bidrage med læring i forhold til "det gode behandlingsforløb", dvs. udvælgelsen skulle ske med fokus på sager, der indeholder gode behandlingsforløb eller behandlingsforløb, hvor der kan læres af fejl eller mindre gode forløb.
- At sagerne samlet set afspejlede bredden i den valgte målgruppe.

Samtykke

Da auditforløbet falder ind under Persondatalovens § 10, skal der ikke indhentes samtykke fra forældre og unge. Auditforløbet er anmeldt til Datatilsynet.

Udvælgelse og anonymisering af relevant sagsmateriale

Deltagerne fra de enkelte institutioner har haft ansvaret for at udvælge relevant sagsmateriale fra egne sager. Sagsmaterialet har bl.a. omfattet:

- Visitationspapirer
- Stamoplysninger
- Udredninger og undersøgelser (bl.a. § 50-undersøgelser, psykologiske udtalelser, lægeundersøgelser mv.)
- Udtalelser fra daginstitutioner, skole, PPR, tidligere behandlingstilbud mv.
- Kommunens handleplan
- Tilbuddets behandlingsplaner/udviklingsplaner og fokuspunkter
- Skriftligt materiale fra statusmøder
- Behandlingsoplæg og mødereferater fra behandlingsmøder
- Uddrag fra dagbogsnotater eller lignende
- Ugeskemaer

Paneldeltagerne har haft ansvar for at anonymisere efternavne og CPR-numre på barnet/den unge og dennes pårørende. Materialet er herefter sendt til Center for Kvalitetsudvikling, som har stået for kopiering og udsendelse af sagsmateriale og vurderingsskemaer til paneldeltagerne.

Paneldeltagernes individuelle forberedelse til auditmøderne

Det er fast procedure ved audit, at paneldeltagerne forud for et møde individuelt gennemlæser og vurderer de sager, som skal behandles. Deltagerne har altså på forhånd hver især forholdt sig til sagerne og udfyldt vurderingsskemaet.

Auditmøderne

Der er afholdt i alt tre auditmøder. Møderne er afholdt som heldagsmøder på tre af de fire deltagende institutioner. Møderne var planlagt, så den institution, som var vært for mødet, havde egne sager på. Værterne stod for en guidet rundvisning på institutionen for de øvrige paneldeltagere.

På møderne er sagerne gennemgået hver for sig efter følgende fast struktur for auditmøder. Til hvert vurderings spørgsmål præsenterer hver fagperson sin vurdering og faglige begrundelse herfor. Herefter drøftes de faglige problemstillinger i fællesskab, og til sidst samler formanden op på panelets konklusioner.

Under de første sags gennemgange blev der foruden drøftelser af den gennemførte behandling og dokumentation, brugt en del tid på at drøfte paneldeltagernes forståelse af de valgte vurderings spørgsmål. Det var på den baggrund relevant at foretage justeringer af vurderingsskemaet. Efterhånden fandt panelet frem til en fælles sprogbrug og forståelse af vurderings spørgsmålene, og de enkelte sager kunne gennemgås i et hurtigere tempo.

Opsamling og rapportering

Der er løbende i auditmøderne blevet samlet op på de konklusioner og anbefalinger, som var resultatet af auditmøderne. Efter det sidste møde, blev der udarbejdet et udkast til rapporten, som er blevet gennemgået, drøftet og revideret af panelet på et opfølgende møde. Herefter er rapporten blevet udarbejdet.

Foruden denne rapport er der også udarbejdet et lille hæfte, som samler anbefalingerne med henblik på anvendelse i det daglige arbejde på institutionerne.

3 Konklusioner og anbefalinger

I dette kapitel præsenteres de konklusioner og anbefalinger, som er resultatet af auditpanelets arbejde.

Præsentationen er struktureret i forhold til vurderingsskemaets opdeling i temaer og vurderings spørgsmål.

Indledningsvist refereres det pågældende vurderings spørgsmål. Herefter beskrives først udgangspunktet for panelets vurderinger og drøftelser samt en kort beskrivelse af nogle af de tendenser og temaer, som har styret drøftelserne. Til sidst oplystes panelets anbefalinger i en grå indramning.

Slutteligt præsenteres en drøftelse i panelet vedrørende seksualpolitik på institutionen, som ligeledes har mundet ud i anbefalinger på området.

Da fokus for denne audit har været at udvikle vurderings spørgsmål og anbefalinger for behandlingsarbejdet, og ikke at vurdere og evaluere de enkelte behandlingsforløb, rapporteres panelets vurderinger af de enkelte sager ikke.

Derimod vil de vurderings spørgsmål og anbefalinger, som er resultatet af denne audit, kunne anvendes som grundlag for at vurdere, evaluere og udvikle kvaliteten i behandlingen fremover.

3.1 Udredning og diagnosticering

Udredning, hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af en eventuel udredning, hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser med henblik på tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i, at der enten foreligger en udredning, foretaget på baggrund af en mistanke om seksuelle krænkelser eller en udredning, som selv rejser denne mistanke. Auditpanelet har vurderet, om der i sådanne udredninger er de forventelige og relevante oplysninger, der kan danne grundlag for det videre behandlingsarbejde på institutionen.

De udredninger panelet har vurderet i de enkelte sager er § 50-undersøgelser (tidl. § 38), psykologiske udredninger samt lægefaglige undersøgelser.

I panelets drøftelser, er der blevet lagt vægt på, at flere undersøgelser er saglige og grundige i forhold til barnets/den unges sociale, psykiske og familiemæssige situation. Fx behandles omsorgssvigt af barnet/den unge indgående i nogle sager. Dog beskæftiger nogle undersøgelser sig kun overfladisk med de seksuelle krænkelser, som barnet/den unge har været udsat for, selvom undersøgelserne rejser mistanken herom.

I andre undersøgelser bliver seksuelle overgreb beskrevet og udredt, men her savnes forslag til handlinger og tiltag, som kan foretages på denne baggrund.

Anbefalinger vedrørende udredning, hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser

- Hvis der forud for eller undervejs i et udredningsforløb på institutionen opstår mistanke om seksuelle krænkelser, skal institutionen tage initiativ til, at disse forhold udredes eksplicit. Såfremt dette ender med en politisag skal institutionen kende de regler, der gør sig gældende, når en sag om seksuelle krænkelser bliver til en politisag.

Generel psykiatrisk/psykologisk udredning og diagnosticering

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af den psykiatriske/psykologiske udredning (ekstern eller intern) af barnet/den unge med henblik på tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i, at der foreligger en psykiatrisk og/eller psykologisk udredning af barnets/den unges generelle psykiske tilstand. Auditpanelet har vurderet, om der i sådanne udredninger er noget, der kan omsættes til pædagogisk praksis.

Når det kan være vigtigt i behandlingen af seksuelle krænkelser, at der foreligger en generel psykiatrisk/psykologisk udredning skyldes det, at de seksuelle krænkelser ofte skal ses i sammenhæng med barnets/den unges øvrige psykiske problemprofil. For dermed at sikre kontinuitet i behandlingen af barnet/den unge, kan det være vigtigt i behandlingen af de seksuelle krænkelser at tage højde for eventuelle psykiatriske diagnoser eller andre behandlingskrævende problemer hos barnet/den unge.

I panelets vurderinger blev lagt vægt på, at på trods af flere grundige udredninger, blev seksuelle overgreb og krænkelser kun sparsomt beskrevet. Dette gælder endda også en sag, hvor henvisningen til psykologisk undersøgelse var begrundet i seksuelle krænkelser af barnet. Endvidere giver flere undersøgelser ingen anvisninger i, hvilke konkrete tiltag der kan iværksættes for at hjælpe barnet/den unge.

Anbefalinger vedrørende generel psykiatrisk/psykologisk udredning

- Institutionen skal så vidt muligt tage initiativ til, at generelle psykiatriske/psykologiske udredninger indeholder konkrete anvisninger til, hvordan en behandlingsindsats overfor barnet eller den unge kan tilrettelægges.

Specifik udredning, hvor det konstateres, at der har fundet en seksuel krænkelse sted

Vurderings spørgsmål: Vurder kvaliteten af den udredning, der har fundet sted, hvor det er konstateret, at der har fundet en seksuel krænkelse sted, med henblik på tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling.

Udredningen kan være i form af enten § 50-undersøgelse, en psykologisk eller psykiatrisk udredning, på baggrund af en lægelig eller retsmedicinsk undersøgelse eller som følge af en politiafhøring.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i, at foreligger en udredning, som konstaterer, at der har fundet en seksuel krænkelse sted. Panelet har vurderet, om der i udredningerne er de forventelige og relevante oplysninger, der kan danne grundlag for det videre socialpædagogiske arbejde på institutionen.

Panelets drøftelser har fulgt to spor. Dels, hvordan der skal handles, når man bliver klar over, at et barn/en ung bliver seksuelt krænket, dels kvaliteten af de udredninger som foretages på baggrund af en eller flere konstaterede krænkelser.

Som udgangspunkt har man på institutionen skærpet underretningspligt til myndighederne, når man bliver klar over, at et barn/en ung er seksuelt krænket. Det er kommunens pligt at forholde sig til, hvad der skal ske med barnet/den unge, når vedkommende fx skal politiafhøres. I denne periode skal man bl.a. være opmærksom på, at der ikke må iværksættes konkrete behandlingsforløb af barnet/den unge, da dette kan påvirke politiets efterforskning.

Hvis barnet befinder sig hjemme, når kendskabet til seksuelle krænkelser bliver klart, bør der handles akut i forhold hertil. Befinder barnet sig derimod allerede på institution, bør det overvejes om der skal iværksættes konkrete handlingstiltag overfor de seksuelle krænkelser med det samme. I nogle tilfælde vil det ikke være hensigtsmæssigt straks at iværksætte et behandlingsarbejde, da dette kan forværre barnets/den unges behandlingsmuligheder på sigt. I sådanne tilfælde vil en skærpet opmærksomhed på barnet/den unge i forhold til de seksuelle krænkelser og eventuelle problemer i relation hertil, være mere hensigtsmæssigt indtil institutionen, i samarbejde med kommunen, eventuelt skønner, at et mere målrettet behandlingsarbejde i forhold til de seksuelle krænkelser kan indledes.

I forhold til de udredninger, som er foretaget på baggrund af kendskab til seksuelle krænkelser, er de ofte ikke præcise og konkrete nok i forhold til netop disse krænkelser. I nogle tilfælde er problemet, at krænkelser kun behandles overfladisk og/eller at man ikke tager stilling til, hvilke konkrete tiltag, der bør iværksættes efterfølgende. I andre tilfælde, hvor institutionen selv har foretaget en udredning, er disse overvejelser ikke dokumenteret tilstrækkeligt grundigt.

Anbefalinger vedrørende specifik udredning, hvor det konstateres, at der har fundet en seksuel krænkelse sted

- Institutionen bør udarbejde retningslinjer til personalet for, hvordan der skal handles, når det konstateres, at et barn/en ung har været udsat for seksuelle krænkelser.
- Institutionen bør så vidt muligt sikre, at udredning på baggrund af konstaterede seksuelle krænkelser, forholder sig eksplicit og selvstændigt til disse krænkelser.
- Institutionen bør så vidt muligt sikre, at udredningen indeholder nogle konkrete pædagogiske anvisninger i, hvordan man kan arbejde med børn og unge, som har været udsat for overgreb. I den forbindelse vil det være hensigtsmæssigt, hvis der udpeges nogle konkrete metoder, som kan tages i anvendelse i behandlingen.
- Institutionen bør dokumentere observationer, beskrivelser og overvejelser i forbindelse med egen udredning af barnet/den unge i forhold til konstaterede seksuelle krænkelser (*se også anbefalinger vedrørende dokumentation*).

3.2 Medicinsk behandling

Pædagogisk opfølgning på barnets/den unges medicin

Vurderingsspørgsmål: Vurder om der er foretaget en tilstrækkelig pædagogisk opfølgning på barnets/den unges medicin.

Panelet har i sine drøftelser gjort opmærksom på, at når det kan være vigtigt at være opmærksom på barnets/den unges medicinforbrug i forbindelse med seksuelle krænkelser eller mistanken herom, skyldes det, at fx stigninger i smertestillende medicin kan være udtryk for, at barnet/den unge har en problemstilling, som personalet bør være opmærksom på.

Endvidere drøftede panelet de etiske overvejelser, som udleveringen af prævention til børn under 15 år bør give anledning til. Blandt andet er det panelets holdning, at udlevering af prævention til denne gruppe først bør ske efter konkrete, individuelle vurderinger, hvor risikoen for graviditet afvejes i forhold til prævention som et signal om, at barnet gerne må have sex.

Anbefalinger vedrørende pædagogisk opfølgning på barnets/den unges medicin

- Barnets/den unges medicinforbrug bør systematisk medtages på institutionens behandlingsmøder. Fokus bør især rettes mod eventuelle udsving i medicinforbruget (fx stigende brug af smertestillende medicin) og årsager hertil.
- Institutionen bør udarbejde retningslinjer i forhold til udleveringen af prævention til børn under 15 år.

3.3 Socialpædagogisk/psykologisk behandling

Faglige overvejelser, der ligger til grund for mistanke om seksuelle krænkelser

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af de faglige overvejelser på institutionen, der ligger til grund for mistanke om en seksuel krænkelse.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i de faglige overvejelser, som personalet på institutionen har dokumenteret i forbindelse med eventuelle mistanker om seksuelle krænkelser.

Panelet har i forløbet lagt vægt på betydningen af, at de faglige overvejelser, som personalet gør sig i forbindelse med mistanker om seksuelle krænkelser dokumenteres. Samtidig er det vigtigt, at de faglige overvejelser skrives ned i et neutralt, beskrivende sprog frem for et fortolkende sprog.

Endvidere har panelet drøftet de udfordringer personalet står overfor, når de får mistanke om seksuelle krænkelser. For det første vurderer panelet, at det er vigtigt, at personalet bliver opmærksomt på, hvilke symptomer hos barnet/den unge, der kan være indikationer på, at han eller hun har været udsat for seksuelle krænkelser. Dette kan, som tidligere nævnt, eksempelvis være offeradfærd hos barnet/den unge eller, at barnet/den unge begår overgreb mod andre børn eller unge på institutionen.

For det andet er det vigtigt at personalet fastholder opmærksomheden om de seksuelle krænkelser, hvis der opstår mistanke herom. Det vil sige, at personalet løbende skal drøfte observationer med hinanden og træffe beslutninger om eventuelle tiltag på denne baggrund.

For det tredje gjorde panelet opmærksom på, at der ofte vil være børn/unge, hvor det er forbundet med dilemmaer at reagere på en mistanke om seksuelle krænkelser. Dels kan det være vanskeligt at dokumentere, hvorvidt der rent faktisk har foregået seksuelle krænkelser, dels kan det være forbundet med store omkostninger for barnet/den unge, hvis institutionen åbent udtrykker sin mistanke, fx i form af en længerevarende politiundersøgelse. Det er et grundvilkår i det pædagogiske arbejde med denne gruppe børn og unge at afveje, hvad der tjener barnet/den unge bedst og vurdere vedkommendes parathed, ressourcer og nytte af at få talt åbent om mistanken.

I de tilfælde, hvor mistanken om seksuelle krænkelser er meget diffus og ukonkret, kan institutionen somme tider beslutte ikke at kontakte den kommunale sagsbehandler på baggrund af mistanken. I disse tilfælde påpeger panelet, at det dog fortsat er meget vigtigt at fastholde mistanken internt og løbende vurdere, hvorvidt der skal iværksættes særlige tiltag på denne baggrund.

Anbefalinger vedrørende faglige overvejelser angående mistanke om seksuelle krænkelser

- De faglige overvejelser bør skrives ned i et beskrivende – og ikke fortolkende – sprog. Det er vigtigt, at de faglige observationer ligger i sagen, hvis der dukker noget mere konkret op.
- Hvis der opstår mistanke om seksuelle krænkelser, er det vigtigt, at personalet efterfølgende fastholder opmærksomheden om dette.
- Institutionen bør udarbejde en personaleguide til, hvilke symptomer hos barnet/den unge, der skal være opmærksomhed omkring i forhold til seksuelle krænkelser.
- Personalet skal have mulighed for supervision på dette område.
- Det bør sikres, at der på institutionen er personale med seksualvejlederuddannelse.
- Institutionen skal kende de regler, der gør sig gældende når en sag om seksuelle krænkelser bliver til en politisag, herunder procedurerne for politiafhøringer. Fx må institutionen ikke igangsætte behandlingsforløb, så længe politiets undersøgelser er i gang.

Indledende tiltag i behandlingen

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af de "indledende tiltag" i forhold til den del af behandlingen, der retter sig imod at barnet/den unge er seksuelt krænket eller, at der er mistanke herom.

Med "indledende tiltag" tænkes på de tiltag, der igangsættes før udarbejdelse af den næste behandlingsplan.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i de tiltag, der igangsættes på institutionen lige efter, der er rejst mistanke om eller konstateret en seksuel krænkelse og før udarbejdelse af den næste behandlingsplan. Hvis der er rejst mistanke om eller konstateret seksuelle krænkelser inden barnets/den unges ankomst til institutionen, tænkes der på de tiltag, der igangsættes lige efter ankomsten og inden den første egentlige behandlingsplan udarbejdes.

Panelets drøftelser har fokuseret på vigtigheden af, at der allerede tidligt udarbejdes en række fokuspunkter, der udtrykker særlige områder hos barnet/den unge, som personalet skal være særligt opmærksomme på. Dette kan eksempelvis være, at det skal observeres, hvordan barnet/den unge kontakter personalet (herunder forskelle mellem mandlige og kvindelige medarbejdere), at der skal sættes tydelige grænser for barnet/den unge eller at personalet skal være opmærksomme omkring barnets/den unges sprogbrug mm.

Hvis mistanken om seksuelle krænkelser er usikker, vurderer panelet, at det kan være hensigtsmæssigt i en indledende fase at opstille arbejdshypoteser som forklaringer på barnets/den unges adfærd. Med baggrund i sådanne fagligt begrundede hypoteser, kan barnets adfærd observeres med henblik på at afkræfte eller bestyrke hypoteserne.

Anbefalinger vedrørende indledende tiltag i behandlingen af seksuelle krænkelser

- Institutionen bør udarbejde en liste med fokuspunkter for barnet/den unge, som kan bruges til at tilrettelægge de første tiltag efter. Fokuspunkterne bør beskrive nogle forhold, som kræver særlig opmærksomhed og observation i forhold til de seksuelle krænkelser.
- Institutionen bør have øget opmærksomhed på at arbejde bevidst med de daglige observationer. Disse observationer bør eksplicit være genstand for refleksioner i personalegruppen i startfasen. Eventuelt kan brugen af hypoteser som forklaringer på barnets/den unges adfærd fungere som arbejdsredskaber.
- Fokuspunkter såvel som observationer og evt. hypoteser bør dokumenteres.

Relevante tilbud om terapi

Vurderings spørgsmål: Vurder om barnet/den unge har fået relevante tilbud om terapi i forbindelse med behandlingsindsatsen rettet mod, at barnet/den unge er seksuelt krænket, eller at der er mistanke herom.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt de faglige overvejelser, personalet har gjort sig i forbindelse med beslutningen om, hvorvidt barnet/den unge skal modtage terapi eller ej. Det, panelet har vurderet, er altså dels de overvejelser, der ligger bag eventuelle terapitilbud, dels om der burde være tilbudt andre terapiforløb.

Ifølge panelet er det ofte tilfældet med seksuelt krænkede børn og unge, at de også er omsorgssvigtede i en behandlingskrævende grad. Derfor kan det være vanskeligt at vurdere, hvilke problemstillinger, der er mest problematiske for det enkelte barn/den enkelte unge. Mange andre faktorer end de seksuelle krænkelser kan således spille ind i forhold til, hvilke terapitilbud han eller hun kan have gavn af. Under alle omstændigheder er det vigtigt, at tilbud om terapi vurderes som en del af den samlede behandlingsindsats over for barnet/den unge.

I de sager, hvor barnet/den unge modtog terapi i relation til de seksuelle krænkelser, var det ofte vanskeligt at vurdere udbyttet heraf, idet dette sjældent dokumenteres. På grund af tavshedspligt kan indholdet af terapiforløbene ikke dokumenteres direkte, men det er dog muligt, at der udarbejdes en mere overordnet og generel dokumentation af udbyttet fra terapiforløb.

Endelig havde auditpanelet gode erfaringer med brug af Rådgivningscentret Region Midtjylland (tidligere Rådgivningscentret Århus Amt), i forbindelse med terapiforløb målrettet seksuelle krænkelser.

Anbefalinger vedrørende tilbud om terapi

- Når der iværksættes et terapiforløb målrettet seksuelle krænkelser, bør dette forløb foregå som en integreret del af den samlede behandlingsindsats, således at der sikres en kontinuitet.
- I forbindelse med terapiforløb bør der sikres en adgang til ekspertbistand, med henblik på at sikre en kontinuerlig kontakt med specialiserede fagfolk.
- Institutionen bør sikre, at der udarbejdes skriftlige konklusioner og/eller statusreferater fra den psykolog, som giver barnet/den unge terapi. Denne dokumentation kan være vigtig i forbindelse med den fremtidige behandlingsindsats.

Samtaler med barnet/den unge

Vurderings spørgsmål: Vurder kvaliteten i de interne samtaler (børnesamtaler, gruppebehandling mv.) med hensyn til at hjælpe barnet/den unge med at bearbejde den seksuelle krænkelse.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i det dokumenterede indhold af samtaler med barnet/den unge, som direkte eller indirekte vedrører de seksuelle krænkelser. Panelet har således vurderet de forskellige former samtaler, som personalet har med barnet som et led i behandlingsindsatsen.

Panelet drøftede i denne forbindelse, hvordan man skaber fortrolighed i forhold til børn og unge, der har været udsat for seksuelle krænkelser, og som ikke selv snakker om det. I den forbindelse vurderede panelet, at man som personale kan hjælpe med at sætte ord på krænkelserne, uden at barnet nødvendigvis selv skal sige noget, fx gennem fortællinger om børn, der er seksuelt krænkede. Der findes videomateriale og bøger, som kan anvendes hertil (jf. referencer bagest i rapporten).

Det er vigtigt, at personalet finder en balance mellem at snakke med barnet/den unge om seksuelle krænkelser uden at forhøre ham eller hende. Børnenes grænser for, hvad de kan fortælle, skal således respekteres. Det betyder imidlertid ikke, at personalet skal undlade at forsøge at få barnet/den unge til at snakke om krænkelserne. Det er tværtimod vigtigt, at der løbende er opmærksomhed på netop, at give barnet/den unge muligheder for at snakke.

Endelig drøftede panelet, at det for personalet er et meget privat og følsomt område at arbejde med seksuelle krænkelser. Det kræver desuden meget af personalet at skulle være der for et barn, som fx er usikker og ambivalent i sin tilknytning og kontakt til voksne. Derfor er det vigtigt, at personalet har mulighed for og tør arbejde med sig selv, fx gennem efteruddannelse i form af supervision.

Anbefalinger vedrørende samtaler med barnet/den unge

- Institutionen skal tilbyde supervision og mulighed for selvudviklingssamtaler til personale, der arbejder med seksuelt krænkede børn og unge.
- Indholdet af behandlingsrelaterede samtaler med barnet/den unge bør dokumenteres for at den samlede indsats kan tilrettelægges optimalt. *Se også anbefalinger vedrørende dokumentation.*

Arbejdet med seksuelle krænkelser af barnet/den unge på institutionen

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af det socialpædagogiske arbejde, der retter sig mod seksuelle krænkelser af barnet/den unge på institutionen.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i det socialpædagogiske arbejde, som er iværksat på grund af, at barnet/den unge er blevet seksuelt krænket på institutionen. Auditpanelet har vurderet dette, da arbejdet med eventuelle krænkerere på institutionen er væsentligt for et godt behandlingsforløb for det krænkede barn/den krænkede unge.

I drøftelserne af dette spørgsmål var auditpanelet enige om, at der skal gøres alt for, at andre børns/unges krænkelser af et barn/en ung, mens han eller hun er på institutionen, kan undgås. Noget af det, som kan gøres er at adskille børn/unge med krænkeradfærd fra børn/unge, som typisk er ofre for krænkelser. Det er dog ikke ressourcemæssigt muligt at holde øje med børnene til alle tider. Ideelt set kan mindre institutioner og bedre personalenormering mindske risikoen for krænkelser blandt børnene, fordi det vil forbedre mulighederne for at arbejde med det enkelte barn mere intensivt.

Under de nuværende rammer, må pædagogikken mere gå på at lære de børn/unge, der typisk er ofre for krænkelser at sige fra samt at lære krænkerne at lade være med at krænke.

Anbefalinger vedrørende arbejdet med seksuelle krænkelser af barnet/den unge på institutionen

- Der skal afsættes tid for personalet til at dokumentere sådanne hændelser og iagttagelser, samt hvordan der skal reageres på det. *Se også anbefalinger vedrørende dokumentation.*
- Der skal arbejdes systematisk med eventuel offerpersonlighed hos barnet/den unge på institutionen.
- Det er vigtigt at sætte rammer for barnet/den unge, fx ikke kan lade andre børn/unge være sammen med barnet/den unge alene på værelset og løbende guide og vejlede barnet/den unge i forhold til at lære at sige fra.
- Hvis seksuelle krænkelser på institutionen medfører politianmeldelse og undersøgelse, er det vigtigt, at institutionen individuelt tilrettelægger, hvordan barnet/den unge kan støttes og hjælpes i denne proces, fx i forhold til hvilke informationer barnet/den unge selv samt den øvrige børne-/ungegruppe skal have under forløbet.

Arbejdet med at barnet/den unge krænker andre på institutionen

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af det socialpædagogiske arbejde, der handler om at det pågældende barn evt. krænker andre på institutionen.

Auditpanelets vurderinger og drøftelser har taget udgangspunkt i det socialpædagogiske arbejde, som er iværksat på grund af, at barnet/den unge krænker andre børn eller unge på institutionen.

Panelets overvejelser omkring den socialpædagogiske indsats overfor børn/unges krænkeradfærd var i det væsentlige den samme om i forhold til børn/unge, som bliver krænket. På tilsvarende måde, er det vigtigt at tænke i at afskærme børn med krænkerpersonlighed fra børn med offerpersonlighed, og at guide og vejlede børnene i deres adfærd.

Anbefalinger vedrørende arbejdet med at barnet/den unge krænker andre på institutionen

- Der skal afsættes tid for personalet til at dokumentere sådanne hændelser og iagttagelser samt hvordan der skal reageres på det. *Se også anbefalinger vedrørende dokumentation.*
- Der skal arbejdes systematisk med evt. krænkerpersonlighed hos barnet/den unge
- Det er vigtigt at opsætte rammer for barnet/den unge, fx ved ikke at lade andre børn/unge være sammen med barnet/den unge alene på værelset og samtidig løbende guide og vejlede barnet/den unge i forhold til at lære at lade være med at krænke.

Det samlede socialpædagogiske arbejde

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af det samlede socialpædagogiske arbejde ift. barnet/den unge på baggrund af den foreliggende dokumentation.

I vurderingen har auditpanelet fokuseret på den del af arbejdet, retter sig mod at barnet/den unge er dokumenteret seksuelt krænket eller at der er mistanke herom. Endvidere har panelet vurderet om arbejdet løbende er blevet tilpasset barnets/den unges situation og evt. ændringer heri.

Panelet har pointeret, at mange af de børn, som har været udsat for seksuelle krænkelser og omsorgssvigt, har brug for følelsesmæssig og adfærdsmæssigt regulering på samme måde som spædbørn. Der burde derfor på institutionen være mere viden om, hvordan man regulerer spædbørn. Dette kræver tæt voksenkontakt, fordi disse børn i de første leveår ikke har fået den kontakt fra deres forældre, som de har haft brug for og dette understreger behovet for flere ressourcer og bedre personalenormering.

Endvidere drøftede panelet, at det er vigtigt for disse børn, at der er en skærpet opmærksomhed på institutionen i den første periode af anbringelsen. Denne særlige opmærksomhed drejer sig bl.a. om fokuspunkter i relation til barnets/den unges seksualitet, fx hvordan barnet møder personalet, hvordan personalet skal agere i forhold til barnet, hvordan barnet er at være sammen med. Det er vigtigt, at der i personalegruppen udpeges en række konkrete punkter, så fokus fastholdes. I denne forbindelse vurderede panelet, at der muligvis mangler viden blandt personalet om, hvordan man behandler og arbejder med seksuelt krænkede børn og unge.

Endelig drøftede panelet, at der ofte kan være tale om børn og unge, som er anbragt på et grundlag, der ikke relaterer sig til seksuelle krænkelser, fx en ADHD-diagnose. Hvis seksuelle krænkelser kommer til personalets kendskab, er det vigtigt at dette forhold medfører en vurdering af, hvorvidt barnets oprindelige anbringelsesgrundlag fortsat skal være det styrende for behandlingsarbejdet. Eksempelvis kan en tidlig krænkelse i barnets/den unges liv medføre ADHD-lignende vanskeligheder, og hvis det er tilfældet bør det overvejes, om det er den tidlige krænkelse, som skal behandles for at hjælpe barnet/den unge bedst muligt.

Anbefalinger vedrørende det samlede socialpædagogiske arbejde

- Når der konstateres overgreb, skal der være en kontinuerlig opmærksomhed på disse overgreb.
- Barnet/den unge bør så vidt muligt selv have lov til at vælge, hvilke voksne de vil betro sig til. Der bør dog samtidig i personalegruppen være en bevidsthed om, at nogle medarbejdere er bedre til at skabe relationer til nogle børn end andre og at nogen kan være bedre rustet end andre til at tale om seksuelle krænkelser. Det skal i denne sammenhæng gøres klart over for barnet/den unge, at det ikke kan forventes, at det der betros om seksuelle krænkelser kan være en hemmelighed mellem barnet/den unge og den pågældende fra personalegruppen.
- Behandlingen af overgrebene behøver ikke at være en direkte samtale med barnet/den unge om overgrebene, men kan fx også foregå gennem børnemøder, hvor barnet kan høre andre børn fortælle om deres oplevelser, eller hvor der tages forskellige temaer op for eksempel ved at vise film om emnet.

3.5 Samarbejdsrelationer

Samarbejdet og inddragelsen af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge

Vurderingsspørgsmål: Vurder kvaliteten af personalets samarbejde med og inddragelse af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge i forhold til det, at barnet/den unge er blevet seksuelt krænket eller at der er mistanke herom.

Panelet har i sine vurderinger af dette spørgsmål bl.a. fokuseret på aspekter af forældresamarbejdet, der har underbygget behandlingen af barnet/den unge, og hvad der eventuelt kunne være gjort anderledes.

I forbindelse med forældresamarbejdet, har panelet drøftet flere problemstillinger. Mange af forældrene er ikke ressourcestærke og kan derfor somme tider have vanskeligt ved at bidrage positivt til behandlingsarbejdet. Endvidere har institutionen ofte vanskeligt ved at vurdere, hvem børnene er sammen med, når de er hjemme hos forældrene, og i det hele taget giver panelet udtryk for, at man tit sender børn hjem med usikkerhed om, hvordan det går derhjemme. Da det er den anbringende kommune, som har beslutningskompetencen i forhold til hjemmebesøg mv. er det dog ikke et forhold, institutionen direkte kan gøre noget ved. Dog er det vigtigt, at institutionen observerer barnets reaktioner før og efter hjemmebesøg og giver udtryk for eventuelle bekymringer overfor kommunen.

Panelet er desuden blevet præsenteret for de anbefalinger vedrørende pårørendesamarbejde det tidligere nævnte auditforløb vedrørende ADHD-behandling kom frem til. Panelet tilsluttede sig disse anbefalinger med nogle tilføjelser.

Anbefalinger vedrørende samarbejde og inddragelse af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge

- Ved indskrivning bør der lægges vægt på at formidle institutionens ønske om forældresamarbejde og -inddragelse samt at informere om de konkrete rammer og muligheder for samarbejde på institutionen. Det bør desuden aftales og beskrives i hvilken grad forældrene ønsker/magter at indgå i et samarbejde med institutionen.
- Personalet bør jævnligt vurdere samarbejdet. Især i begyndelsen af et forløb er det vigtigt, at samarbejdets form og indhold løbende drøftes både med forældrene og internt i personalegruppen og på den baggrund eventuelt justeres i samarbejde med den kommunale sagsbehandler. Disse vurderinger og justeringer bør løbende dokumenteres (i dagbogsnotater mv.) og indgå i overvejelserne, når behandlingsplanen revurderes.
- Institutionen bør hjælpe barnet/den unge med at finde ressourcepersoner i eller uden for familien.
- Institutionen bør være opmærksom på, at der kan være krænker i det ikke-professionelle netværk. Derfor bør der være skærpet opmærksomhed på, hvem børnene besøger, overnatter hos mv. Institutionen bør i den sammenhæng også foretage et forarbejde i forhold til, hvem eventuelle nye netværksrelationer er. Dette kræver et godt samarbejde med kommunen og grundig kommunikation om barnet/den unge og dennes netværk.
- I forbindelse med den unges 18-års fødselsdag skal der indhentes samtykke fra den unge til forældreinddragelse. Panelet konstaterer, at der efter den unges 18. år oftest stadig er behov for forældresamarbejde, hvilket man på institutionen bør være opmærksom på at prioritere.

Samarbejdet med kommunen

Vurderings spørgsmål: Vurder kvaliteten af samarbejdet med kommunen i forhold til, at barnet er blevet seksuelt krænket, eller at der er mistanke herom.

Panelet har i forbindelse med dette spørgsmål tillige vurderet kvaliteten af visitationen.

I sine vurderinger og drøftelser, har panelet lagt vægt på, at der ofte afsættes alt for få ressourcer til at sætte ind i hjemmet, når barnet/den unge først er anbragt. Familierne bliver ofte overladt til sig selv efterfølgende. Samtidig er det panelets oplevelse, at familierne ofte er alt for dårligt udredt fra kommunens side, når den unge kommer på institutionen. Det betyder ofte, at familien ikke er parat til at modtage og rumme barnet/den unge, når han eller hun udskrives fra institutionen.

Anbefalinger vedrørende samarbejde med kommunen

- Institutionen skal i forbindelse med hjemmebesøg og udskrivning ved kendskab til særlige familiemæssige problemstillinger, der kan have betydning for den unges trivsel, beskrive og formidle dette klart og præcist til kommunen.

Den kommunale handleplan

Vurderings spørgsmål: Vurder kvaliteten af kommunens handleplan i forhold til tilrettelæggelse af behandlingen af barnet/den unge på institutionen.

Panelet har i sine vurderinger specielt fokuseret på den del af handleplanen, som rettede sig mod, at barnet er seksuelt krænket, eller at der er mistanke herom.

Anbefalinger vedrørende den kommunale handleplan

- Institutionen skal arbejde for, at den kommunale handleplan forholder sig specifikt til konstaterede seksuelle krænkelser og behandlingsbehovet i denne forbindelse.
- Institutionen skal bede om en ny og revideret handleplan fra kommunen, hvis der opstår kendskab til seksuelle krænkelser under anbringelsen.

Samarbejdet med barnets/den unges privatpraktiserende læge

Vurderings spørgsmål: Vurder kvaliteten af samarbejdet med barnets/den unges privatpraktiserende læge, hvad angår den behandling, der retter sig mod at barnet/den unge er seksuelt krænket, eller at der er mistanke herom.

Panelet har i denne forbindelse vurderet aspekter af samarbejdet, der har underbygget behandlingen af barnet/den unge og hvad der eventuelt kunne have været gjort anderledes.

Anbefalinger vedrørende samarbejde med barnets/den unges privatpraktiserede læge

- Institutionen bør informere og videreformidle de relevante oplysninger til barnets/den unges privatpraktiserende læge, fx om særlige forhold der relaterer sig til de seksuelle krænkelser. Inden videregivelse af sådanne oplysninger skal det dog sikres, at det nødvendige samtykke fra forældre og eventuelt den unge *eller* kommunen, er blevet givet.

Samarbejde med skole og skolepsykologisk rådgivning

Vurderings spørgsmål: Vurder kvaliteten af samarbejdet med skolepsykologisk rådgivning, hvad angår den del af behandlingen der retter sig mod, at barnet/den unge er seksuelt krænket, eller at der er mistanke herom.

Panelet har i også denne forbindelse vurderet aspekter af samarbejdet, der har underbygget behandlingen af barnet/den unge og hvad der eventuelt kunne have været gjort anderledes.

Anbefalinger vedrørende samarbejde med skole og skolepsykologisk rådgivning

- Institutionen bør sikre, at skolen og skolepsykologisk rådgivning holdes orienteret om barnet/den unge og dets problematikker for derved at sikre kontinuitet og beskyttelse af barnet/den unge. Inden videregivelse af sådanne oplysninger skal det dog sikres, at det nødvendige samtykke fra forældre og eventuelt den unge *eller* kommunen, er blevet givet.

4 Dokumentation af behandlingsforløb

Fokus på dokumentation

I og med at sagsmaterialet i de gennemgåede sager har udgjort grundlaget for auditpanelets arbejde, har auditpanelets vurderinger og drøftelser af behandling haft en tæt sammenhæng med drøftelser af kvaliteten i den skriftlige dokumentation. Skriftlig dokumentation har således været et tværgående tema i forløbet. Flere af de aspekter vedrørende dokumentation, som er blevet drøftet, rækker ud over specifikke behandlingsforløb for seksuelt krænkede børn og unge og er gældende for behandlingsforløb generelt.

Indledningsvist opridses kort det lovmæssige grundlag i forhold til dokumentation på institutionerne jf. serviceloven¹ og "Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier"².

Kommunens forpligtelser

Ifølge Serviceloven har institutionerne fra indskrivningstidspunktet og gennem anbringelsesforløbet til opgave at opfylde det formål med anbringelsen, som er beskrevet og specificeret i mål og delmål i den kommunale § 140-handleplan³. Endvidere vil den kommunale § 50-undersøgelse af barnet/den unge⁴ indgå i det sagsmateriale, som institutionen modtager i forbindelse med visitation og indskrivning.

Kommunen er forpligtet til at vurdere, om indsatsen skal ændres senest 3 måneder efter, at anbringelse er iværksat. Er dette tilfældet, revideres § 140 handleplanen. Herefter skal kommunen med højest 12 måneders mellemrum foretage en sådan vurdering. Vurderingen skal ske ved tilsyn af barnet/den unge på anbringelsesstedet.

Institutionens forpligtelser

På institutionens side er der en forpligtelse til løbende og systematisk at vurdere barnets/den unges individuelle udvikling. Målet er at kunne identificere og vurdere, hvor barnet/den unge har vanskeligt ved at opnå det samme niveau for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed som jævnaldrende børn og unge. Det fremgår endvidere, at det er op til anbringelsesinstitutionen at udforme mere detaljerede behandlingsplaner.

---

¹ "Bekendtgørelse af lov om social service", nr. 58 af 18. januar 2007, Socialministeriet

² Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier. Vejledning nr. 3 til serviceloven. Socialministeriet 2006

³ "Kommunen skal senest inden 4 måneder fra, der træffes afgørelse om anbringelse, udarbejde en § 140 handleplan. Handleplanen skal angive formålet med indsatsen, og hvilken indsats, som er nødvendig for at opnå formålet. Handleplanen skal bygge på de undersøgelser, der er gennemført (§ 50) og opstille mål og delmål i forhold til de oven for nævnte punkter i undersøgelsen. Handleplanen revideres, hvis barnets/den unges behov ændrer sig." Vejledning nr. 3 til serviceloven. Socialministeriet 2006

⁴ "Hvis det må antages, at et barn/en ung har behov for anbringelse på døgninstitution gennemfører kommunen en § 50-undersøgelse (tidligere § 38), som omfatter barnets/den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritid, venskaber og andre relevante forhold." Vejledning nr. 3 til serviceloven. Socialministeriet 2006
Side 34

Panelets generelle anbefalinger vedrørende skriftlighed og dokumentation

Panelets drøftelser af dokumentation kan sammenfattes under følgende overskrifter:

- Institutionens behandlingsplan: Institutionens redskab til at styre og koordinere behandlingsarbejdet i forhold til det enkelte barn/den enkelte unge.
- De løbende/daglige registreringer af den behandlingsmæssige indsats i dagbogssystem.
- Institutionens "profil" i forhold til behandling af børn/unge, der har været udsat for seksuelle krænkelser, eller hvor der er mistanke herom. Herunder drøftede panelet særligt behovet for, at institutioner med seksuelt krænkede børn og unge udarbejder en seksualpolitik, samt hvad en sådan politik bør indeholde.

I det følgende rapporteres auditpanelets konklusioner og anbefalinger enkeltvis i forhold til disse overskrifter.

4.1 Behandlingsplan⁵

Auditpanelet har vurderet og drøftet behandlingsplaner i sagerne i forløbet. Det ligger som en bagvedliggende præmis, at arbejdet med behandlingsplanen tager udgangspunkt i den kommunale § 140-handleplan.

To vurderingsspørgsmål omhandlede behandlingsplaner på institutionen efter det er blevet konstateret, at barnet/den unge er blevet seksuelt krænket, eller at der er opstået mistanke herom.

Vurderingsspørgsmål 1: Vurder kvaliteten af den første behandlingsplan, der er udarbejdet på institutionen, efter det er konstateret, at barnet er seksuelt krænket, eller der er opstået mistanke herom.

Vurderingsspørgsmål 2: Vurder kvaliteten af de øvrige behandlingsplaner, der er udarbejdet på institutionen. Her fokuseres der så vidt muligt på den del af behandlingsplanerne, der retter sig imod at barnet er seksuelt krænket. Det skal herunder vurderes, om behandlingsplanerne løbende tilpasses til den unges situation og eventuelle ændringer heri.

De konkrete elementer i behandlingsindsatsen over for børn og unge, der har været udsat for seksuelle krænkelser, som der bør være taget stilling til i behandlingsplanen, er beskrevet særskilt i de foregående afsnit.

Panelet blev i forbindelse med drøftelserne af disse spørgsmål præsenteret for en række anbefalinger fra et tidligere auditforløb vedrørende ADHD-behandling på specialinstitutioner for børn og unge. Panelet tilsluttede sig anbefalingerne herfra.

---

⁵ Her er valgt betegnelsen "behandlingsplan", som også anvendes i "Bekendtgørelse af lov om social service", nr. 58 af 18. januar 2007, Socialministeriet. Der skal gøres opmærksom på, at institutionerne har forskellige betegnelser, således anvendes f.eks. også betegnelsen "udviklingsplaner".

Anbefalinger vedrørende institutionens behandlingsplan

- Der bør altid foreligge en behandlingsplan, som beskriver konkrete mål og delmål for behandlingen af barnet/den unge. Behandlingsplanen bør endvidere være handlingsanvisende i forhold til opnåelse af disse mål med beskrivelse af de metoder, som tænkes anvendt.
- Efter indskrivning af et barn/ung bør den første behandlingsplan foreligge senest i forbindelse med det lovpligtige opfølgingsmøde med kommunen senest tre måneder efter indskrivning. Indtil den første behandlingsplan er udarbejdet bør institutionen udpege relevante fokuspunkter for indsatsen i den første periode.
- Behandlingsplanen bør udarbejdes på baggrund af en nuanceret, sammenhængende og overskuelig psykiatrisk/psykologisk/pædagogisk beskrivelse af den unges ressourcer og vanskeligheder. Beskrivelsen udarbejdes på baggrund af relevante udredninger, test samt institutionens observationer af barnet/den unge.
- Behandlingsplanen bør kontinuerligt og mindst hver 6. måned revurderes og eventuelt justeres i forhold til barnets/den unges udvikling, ressourcer og behov.
- Behandlingsplanen bør være et særskilt dokument, som har egen status som redskab til at styre og koordinere behandlingsindsatsen.

4.2 Konkrete beskrivelser af behandlingsindsatsen i dagbogssystem

Auditpanelet har vurderet og drøftet dagbogsnotater i de auditerede sager. Panelets drøftelser har taget udgangspunkt i, at dagbogsnotaterne tjener som redskab til at sikre løbende erfaringsopsamling, videndeling samt pædagogiske overvejelser og justeringer af den daglige behandlingsindsats. Der må derfor stilles visse krav til kvaliteten af dagbogsnotaterne. Samtidig må der tages hensyn til, at dagbogsnotater indgår som en del af det daglige pædagogiske arbejde, hvilket betyder, at ambitionerne må tilpasses det, der er muligt i en hverdag præget af en vis uforudsigelighed. Der vil være situationer, hvor dagbogsnotatet må nedprioriteres til et minimum.

Panelet er blevet præsenteret for de anbefalinger vedrørende dokumentation af det socialpædagogiske arbejde i dagsbogsnotater, som det tidligere nævnte auditforløb vedr. ADHD-behandling kom frem til. Panelet tilsluttede sig disse anbefalinger.

Anbefalinger vedrørende dagbogsnotater

- Det bør løbende dokumenteres, hvordan der konkret arbejdes med de i behandlingsplanen opstillede mål og delmål i forhold til det enkelte barn eller den enkelte unge.
- Dagbogsnotater bør indeholde iagttagelser og overvejelser om den pædagogiske indsats og resultatet heraf i konkrete situationer med barnet/den unge.
- Det bør tilstræbes, at iagttagelse og overvejelser beskrives neutralt, så man undgår indforstået og værdiladet sprogbrug om barnet/den unge.

Sammenhæng mellem behandlingsplan og dokumentation i dagbogsnotater

- Der bør være en sammenhæng mellem behandlingsplanen og den løbende dokumentation i dagbogsnotater. Under hensyntagen til de to dokumenttypers forskellige status bør det fremgå, at der er sammenhæng mellem de pædagogiske overvejelser, de valgte metoder og den konkrete pædagogiske praksis. Med andre ord bør dagbogsnotaterne afspejle, hvordan behandlingsplanen udmøntes i praksis, og det bør fremgå her, hvis der foretages større eller mindre ændringer i forhold til behandlingsplanen.

4.3 Institutionsprofil

Et tværgående tema i panelets drøftelser har været de deltagende institutionernes rammer og betingelser for at iværksætte en målrettet behandling af børn og unge, der har været udsat for seksuelle krænkelser. Panelet har undervejs i forløbet beskrevet disse elementer i et skema, som kan bidrage til at synliggøre og skærpe bevidstheden om "institutionens profil", både internt og udadtil, f.eks. i forhold til kommunerne. Skemaet kan ses i bilag 2.

Seksualpolitik

I forhold til udarbejdelse af institutionsprofil drøftede panelet særligt behovet for at institutioner med seksuelt krænkede børn og unge udarbejder en seksualpolitik, samt hvad en sådan politik bør indeholde.

Panelet anbefalede, at institutioner med seksuelt krænkede børn og unge, udarbejder en seksualpolitik og jævnligt tager den op til revision. Når det er vigtigt med en sådan politik, skyldes det, at seksuelt krænkede børn og unge har et særligt behov for at lære, hvad normal seksualitet er.

En seksualpolitik bør indeholde en række anvisninger til personalet i, hvordan man forholder sig til seksualitet og grænser på institutionen. Anvisninger kunne eksempelvis berøre følgende spørgsmål:

- Konkret vejledning til personalet, fx i forhold påklædning og fremtoning, banke på døren til børnenes værelser, hvordan børnene puttes.
- Konkret vejledning i forhold til børnenes/de unges påklædning, samtaler med de unge om kærester, sex og prævention.
- Konkret handlingsanvisende i forhold til hvis man får kendskab til eller mistanke om seksuelle overgreb.

Anbefalinger vedrørende seksualpolitik

- Institutionen bør udarbejde en seksualpolitik, der indeholder en række anvisninger til personalet i, hvordan man forholder sig til seksualitet og problemstillinger, der relaterer sig hertil, f.eks. påklædning, samværsformer mv. på institutionen, og jævnligt tage denne politik op til revision

5 Personalets faglige kompetencer

Auditpanelet påpeger, at en forudsætning for, at kunne varetage relevant behandling af børn og unge, der har været udsat for seksuelle overgreb er, at personalet ud over en faglig uddannelse, har specialviden om disse børn og unge og behandlingen af dem. Det er derfor vigtigt, at nye medarbejdere uden særligt kendskab til seksuelt krænkede børn og unge introduceres grundigt, og at medarbejderne har mulighed for at erhverve sig opdateret viden og modtage supervision. Idet seksuelt krænkede børn og unge ofte har et særligt behov for at lære, hvad normal seksualitet er, påpegede panelet desuden, at en eller flere fra personalegruppen har taget en seksualvejlederuddannelse.

Panelet har som tidligere nævnt drøftet, at mange af de børn, som har været udsat for seksuelle krænkelser og omsorgssvigt, har brug for følelsesmæssig og adfærdsmæssig regulering på samme måde som spædbørn. Derfor bør institutionen arbejde for, at personalet får mere viden om, hvordan man regulerer spædbørn. Panelet påpeger også, at det er vigtigt at være opmærksom på, at det for personalet er et meget privat og følsomt område at arbejde med seksuelle krænkelser. Det kræver meget af personalet at skulle være der for et barn, som fx er usikker og ambivalent i sin tilknytning og kontakt til voksne. Derfor er det vigtigt, at personalet har mulighed for og tør arbejde med sig selv, fx gennem efteruddannelse i form af terapi og supervision.

Anbefalinger vedrørende personalets faglige kompetencer

- Det bør sikres, at nye medarbejdere, som skal arbejde med seksuelt krænkede børn og unge, har eller modtager en grundlæggende viden om disse børn og unge og deres behov for behandling.
- Institutionen skal tilbyde supervision og mulighed for selvudviklingssamtaler til personale, der arbejder med seksuelt krænkede børn og unge.
- Det bør sikres, at der på institutionen er personale med seksualvejlederuddannelse.

6 Forslag til arbejdet med anbefalingerne

Det kan anbefales ikke, at forholde sig til og arbejde med alle temaer og hele rækken af anbefalinger på én gang. Materialet skal i stedet ses som en bruttoliste af temaer og anbefalinger, som man på den enkelte institution kan anvende som holdepunkt, inspiration og som en hjælp til at planlægge og fastholde udviklingen af behandlingsindsatsen i forhold til seksuelt krænkede børn og unge.

De fleste har oplevet, hvor svært det kan være at implementere og fastholde selv tilsyneladende små og enkle forandringer af den eksisterende praksis. Der er imidlertid grundige og systematiske studier af forandringsprocesser i forskellige sammenhænge, som viser, hvilke faktorer, der har særlig betydning for, at udviklings- og forandringsarbejde ikke dør en stille død efter den første spændende projektfase 6.

På den baggrund opstilles her en række anvisninger på, hvordan der kan arbejdes med anbefalingerne på den enkelte institution/afdeling.

Organiser arbejdet

Det er afgørende, at der er en tovholder på arbejdet, og at arbejdet er ledelsesmæssigt forankret. Der kan med fordel sammensættes en mindre og gerne tværfaglig arbejdsgruppe, som løbende drøfter, planlægger og bidrager til iværksættelse af arbejdet med anbefalingerne.

Man bør desuden overveje, hvordan børnene/de unge og deres forældre kan inddrages relevant i arbejdet.

Det bør være tydeligt defineret, hvilke opgaver der påhviler tovholder, arbejdsgruppen og ledelsen i forhold til arbejdet med anbefalingerne.

Informér relevant og fængende – og inddrag medarbejderne

Hvor meget ved de relevante medarbejdere om anbefalingerne? Hvordan er holdningen til anbefalingerne? Er medarbejderne nysgerrige og interesserede? Forbeholdne? Er det endnu et kvalitetsprojekt, som skal indpasses i den i forvejen travle hverdag? Hvem vil eventuelt have lyst til at indgå i en arbejdsgruppe?

Disse spørgsmål er vigtige at afklare, for det er medarbejderne, som skal kunne se meningen i at arbejde med anbefalingerne.

Dernæst kan det overvejes, om der mangler information om anbefalingerne. Hvordan kan kollegerne informeres og inddrages på en måde, så anbefalingerne kan relateres til konkrete problemstillinger, som optager dem?

---

⁶ "En guide til fastholdelse af praksis – vejledning og måleredskab". Lynne Maher Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland, 2007

Udvælg fokus for arbejdet med anbefalingerne – lav en strategi

Det anbefales, at arbejdet med anbefalingerne ses som en kontinuerlig proces, hvor der periodvis fokuseres på og arbejdes med en afgrænset del.

Begynd med at gennemlæse rækken af temaer og anbefalinger. I prioriteringen og planlægningen af arbejdet vil følgende overvejelser være relevante:

- Er der nogle af temaerne/anbefalingerne, som I i forvejen har særligt fokus på?
- Er der temaer/anbefalinger, der springer i øjnene som et "must" set fra et ledelses-, medarbejder-, børne- og unge- eller forældreperspektiv?
- Er der temaer/anbefalinger, som I vurderer det vil være relativt let at arbejde med og opfylde?
- Er der temaer/anbefalinger, som I vurderer, det vil kræve både stort arbejde og lang tid at arbejde med og opfylde?
- Er der nogen anbefalinger, som I vurderer, der kan være modstand mod at arbejde med fra børnene/de unge, forældre, personalet eller ledelsen?
- Er der temaer eller problemstillinger som optager jer, og som ikke fremgår af anbefalingerne?

Det anbefales, at der arbejdes samtidigt med temaer/anbefalinger, hvor der er udsigt til en hurtig effekt, og temaer/områder, hvor processen tager længere tid. F.eks. kan arbejde med anbefalinger og tiltag, som involverer forskellige samarbejdsparter være mere omsiggribende end tiltag, der kun involverer institutionens/afdelingens egne medarbejdere.

Det anbefales endvidere, at der arbejdes med tidsplaner for, hvor længe der skal arbejdes med en problemstilling, inden der følges op.

Planlæg et forsøg med at ændre på den eksisterende praksis og evaluer, om det virker – bliv ved til det fungerer

Når det besluttes, at man vil ændre på den eksisterende praksis, anbefales det, at ændringen iværksættes som "et kontrolleret forsøg" – gerne i det helt små. Måske involveres kun en enkelt medarbejder og ung den første gang, måske forsøger man det kun en enkelt dag osv. Efterhånden kan der "iværksættes forsøg" i større skala, hvor flere involveres, man afprøver over en længere periode osv.

1. Planlæg hvordan, hvem, hvor og hvornår og beskriv succeskriterier
2. Gennemfør forsøget
3. Evaluer forsøget
4. Tag stilling til, om I er overbeviste om at det vil fungere. Hvis ikke – bør ideen helt forkastes? – Kan noget ændres og en ny afprøvning foretages?

1.-4. gentages, til I er overbeviste om, at ændringen er "bæredygtig" – forsøg hellere en gang for meget end en gang for lidt.

På denne måde har man mulighed for at inddrage medarbejderne og øvrige involverede gradvist i takt med, at forandringen tilpasses og viser sig bæredygtig. Samtidig får de involverede parter mulighed for at deltage i at teste forandringen, sætte deres fingerpræg og tage ejerskab til forandringen.

Tydlig strategi og løbende opfølgning på arbejdet fra tovholder og ledelse

Det vil være tovholderen og ledelsens opgave at have overblik over det løbende arbejde med at udvikle behandlingsindsatsen i forhold til seksuelt krænkede børn og unge og at sikre opfølgning herpå. Den valgte strategi (hvad har vi fokus på og hvordan?), og hvor langt man kommer med den aftalte indsats, bør løbende formidles til medarbejdere og øvrige involverede parter.

Opfølgningen på arbejdet med anbefalingerne kan ske på forskellige måder afhængig af, hvad der arbejdes med, f.eks. kan arbejdet tages op på personalemøder, der kan foretages simple registreringer, som viser om et tiltag er gennemført som planlagt, der kan foretages interview, intern audit osv.

Dan netværk for tovholdere og understøt processen med konsulentstøtte og opfølgning på anbefalingerne

Da flere institutioner/afdelinger skal arbejde samtidigt med anbefalingerne kan det være en fordel at skabe et netværk af tovholder.

Der er flere formål med at skabe et netværk, herunder

- erfaringsudveksling i forhold til implementeringsprocessen
- erfaringsudveksling og opsamling i forhold til anbefalingerne (Hvordan anvendes de? Skal der justeres på formuleringen? osv.).

Endvidere kan det anbefales, at der i starten af forløbet knyttes en proceskonsulent til gruppen af tovholdere. Konsulenten kan bl.a. varetage følgende funktioner:

- Etablering af netværket, herunder planlægning og afholdelse af de første møder i netværket
- Undervisning af tovholderne vedrørende implementerings- og spredningsprocesser (kan anvendes i andre sammenhænge på institutionen)
- Vejledning til tovholderrollen
- Foranstalte erfaringsudveksling i forhold til implementeringsprocessen
- Foranstalte erfaringsudveksling og – opsamling i forhold til anbefalingerne (Hvordan anvendes de? Evt. justeringer i anbefalingernes formuleringer? Bør nye anbefalinger overvejes? osv.)

Referencer

Publikationer

Dreyer, Birthe og Inger Mathisen (2004): Tilliden der brast. Nordjyllands Amt, Børn- og Ungeafdelingen.

Mehlbye, Jill og Anette Hammershøi (red.) (2006): Seksuelle overgreb mod børn og unge – en antologi om forebyggelse og behandling. København, AKF forlaget.

Nyman, Anders, Olof Risberg og Börje Svensson (2003): Unge seksuelle krænkere – om overgreb og behandling. København, Hans Reitzel.

Rigshospitalet (2006): Erfaringer fra fire års arbejde med seksuelt misbrugte børn og deres familier. København, Rigshospitalet, Team for Seksuelt Misbrugte Børn.

SISO (2005): Seksuelle overgreb og fysisk/psykisk vold – Inspirationskatalog til udarbejdelse af et skriftligt kommunalt beredskab. Aabenraa, SISO og UFC Børn og Unge.

Film

Min krop er min. Instruktion og manuskript af René Hansen, produktionsselskab Ole John Film. 58 min. Danmark 1992.

Spil

Følelser og fornemmelser – på spil. Udgivet i et samarbejde mellem Landsforeningen Autisme, Langagerskolen og Videnscenter for Autisme.

Øvrige auditrapporter, Center for Børn, Unge og Specialrådgivning, Psykiatri og Social, Region Midtjylland

Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland (2009): Hvad er god behandling af selvskadede adfærd hos primært unge med psykiatriske lidelser? Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for unge på to specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning i Region Midtjylland.

Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland (2009): Hvad er god behandling af selvskadende børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne? Et auditforløb om behandlingsindsatsen over for børn og unge på specialinstitutioner under Center for Børn, Unge og Specialrådgivning i Region Midtjylland

Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland (2008): Hvad er god ADHD behandling. Et auditforløb om ADHD- behandling på specialinstitutioner for børn og unge – anbefalinger og implementering.

Bilag

Bilag 1: Vurderingsskema

Bilag 2: Skema til institutionsprofil

Bilag 1. Vurderingsskema

						
	I høj grad tilfredsstillende	I nogen grad tilfredsstillende	I mindre grad tilfredsstillende	Slet ikke tilfredsstillende	Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation	
Tema 1: Udredning hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser						
1.1	Vurder kvaliteten af en evt. udredning, hvor der første gang rejses mistanke om seksuelle krænkelser med henblik på tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling/forløb.					
	Kommentarer:					
Tema 2: Generel psykiatrisk/psykologisk udredning og diagnosticering						
2.1	Vurder kvaliteten af den psykiatriske/psykologiske udredning (ekstern el. intern) af barnet/den unge med henblik på tilrettelæggelse af socialpædagogisk behandling/forløb.					
	Kommentarer:					

					
	I høj grad tilfredsstillende	I nogen grad tilfredsstillende	I mindre grad tilfredsstillende	Slet ikke tilfredsstillende	Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 3: Specifik udredning hvor det konstateres, at der har fundet en seksuel krænkelse sted					
3.1	Vurder kvaliteten af den udredning der har fundet sted, hvor det er konstateret at der har fundet en seksuel krænkelse sted, med henblik på tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling/forløb. Udredningen kan være i form af enten en §50 undersøgelse, en psykologisk eller psykiatrisk udredning, på baggrund af en lægelig eller retsmedicinsk undersøgelse eller som følge af en politiafhøring. Kommentarer:				
Tema 4. Medicinsk behandling					
4.1	Vurder om der er foretaget en tilstrækkelig lægelig opfølgning på barnet/den				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
unges medicin Kommentarer:					
4.2	Vurder om der er foretaget en tilstrækkelig pædagogisk opfølgning på barnets/den unges medicin (er der eks. observeret på om medicinen har den rette virkning, om der er eventuelle bivirkninger etc.)				
	Kommentarer:				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 5. Behandling/forløb					
5.1.	Vurder kvaliteten af de faglige overvejelser på institutionen, der ligger til grund for mistanke om en seksuel krænkelse				
	Kommentarer:				
5.2.	Vurder kvaliteten af de "indledende tiltag" i forhold til den del af behandlingen/forløbet, der retter sig imod at barnet/den unge er seksuelt krænkelse/mistanke om seksuel krænkelse. Med indledende tiltag tænkes på de tiltag, der igangsættes før udarbejdelse af den næste behandlingsplan.				
	Kommentarer:				

	I høj grad tilfredsstillende	I nogen grad tilfredsstillende	I mindre grad tilfredsstillende	Slet ikke tilfredsstillende	Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 5. Behandling/forløb					
5.3	Vurder om barnet/den unge har fået relevante tilbud om terapi i forbindelse med behandlingsindsatsen rettet imod at barnet er seksuelt krænkelse/der er mistanke om seksuel krænkelse.				
5.4	Kommentarer:				
5.4	Vurder kvaliteten i de interne samtaler (børnesamtaler / gruppe-				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 5. Behandling/forløb					
	behandling etc.) mht. at hjælpe barnet med at bearbejde den seksuelle krænkelse				
	Kommentarer:				
5.5	Vurder kvaliteten af det socialpædagogiske arbejde, der retter sig imod arbejdet med evt. krænkelse af det pågældende barn på institutionen				
	Kommentarer:				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 5. Behandling/forløb					
5.6	Vurder kvaliteten af det socialpædagogiske arbejde, der handler om at det pågældende barn evt. krænker andre på institutionen Kommentarer:				
5.7	Vurder kvaliteten af den første behandlingsplan, der er udarbejdet på institutionen, efter det er konstateret at barnet er seksuelt krænkede/der er opstået mistanke om seksuelle krænkelse. Her fokuseres der så vidt muligt på den del af behandlingsplanen, der retter sig imod at barnet er sek-				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 5. Behandling/forløb					
	<p>suelt krænk.</p> <p>Kommentarer:</p>				
5.8	<p>Vurder kvaliteten af de øvrige behandlingsplaner, der er udarbejdet på institutionen. Her fokuseres der så vidt muligt på den del af behandlingsplanerne, der retter sig imod at barnet er seksuelt krænk. Det skal herunder vurderes, om behandlingsplanerne løbende tilpasses til den unges situation og evt. ændringer heri.</p> <p>Kommentarer:</p>				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 5. Behandling/forløb					
5.9	<p>Vurder kvaliteten af det samlede socialpædagogiske arbejde ift. barnet/den unge på baggrund af den foreliggende dokumentation. Her fokuseres der så vidt muligt på den del af arbejdet der retter sig imod at barnet/den unge er dokumenteret seksuelt krænket/der er mistanke om at barnet/den unge er seksuelt krænket. Det skal herunder vurderes, om arbejdet løbende tilpasses til den unges situation og evt. ændringer heri.</p> <p>Kommentarer:</p>				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 6. Vurdering af samarbejdet og inddragelsen af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge					
6.1.	Vurdering kvaliteten af personalets samarbejde med og inddragelse af forældre og det ikke-professionelle netværk omkring barnet/den unge i forhold til det at barnet er seksuelt krænket/at der er mistanke om at barnet er seksuelt krænket				
	Kommentarer:				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 7 Vurdering af samarbejde med andre instanser					
7.1.	Vurder kvaliteten af samarbejdet med kommunen i forhold til at barnet er blevet seksuelt krænket/der er mistanke om at barnet er seksuelt krænket. Herunder skal kvaliteten af visitationen vurderes.				
Kommentarer:					
7.2.	Vurder kvaliteten af kommunens handleplan i forhold til tilrettelæggelse af behandlingen af barnet på institutionen				
Kommentarer:					

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 7 Vurdering af samarbejde med andre instanser					
7.3.	Vurder kvaliteten af samarbejdet med barnets/den unges privatpraktiserende læge, hvad angår den behandling der retter sig imod at barnet/den unge er seksuelt krænket/der er mistanke om at barnet/den unge er seksuelt krænket				
	Kommentarer:				
7.4.	Vurder kvaliteten af samarbejdet med skolepsykologisk rådgivning, hvad angår den behandling der retter sig imod at barnet/den unge er seksuelt				

	 I høj grad tilfredsstillende	 I nogen grad tilfredsstillende	 I mindre grad tilfredsstillende	 Slet ikke tilfredsstillende	 Stillingtagen ikke mulig pga. manglende dokumentation
Tema 7 Vurdering af samarbejde med andre instanser					
	krænket/der er mistanke om at barnet/den unge er seksuelt krænket Kommentarer:				

Bilag 2. Institutions/afdelingsprofil i forhold til behandling af seksuelt krænkede børn og unge

Institutionens/Afdelingens navn: _____

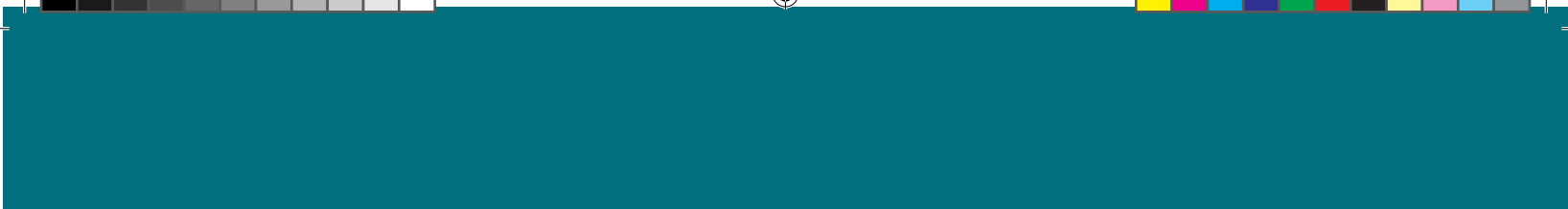
Udfyldt den: _____

Udfyldt af: _____

Emne	Beskrivelse af institutionen/Afdelingen
1. Afdelingens målgruppe (<i>handicap eller socialpsykiatri - uddyb</i>)	
2. Fysiske rammer på afdelingen, der understøtter behandling af seksuelt krænkede børn og unge (mulighed for at låse døre, mulighed for at adskille krænkede fra krænkere, etc)	
3. Miljøets generelle støttende rammer for behandling af de seksuelt krænkede børn/unge i form af f.eks. struktur, faste rytmer, m.v., evt. en kort beskrivelse af afdelingens pædagogiske tilgang?	
4. Muligheder for fysiske aktiviteter på eller uden for afdelingen	
5. Beskrivelse af regler og politikker på afdelingen ifm. behandling af de seksuelt krænkede børn/unge, eks. seksualpolitik, regler for	

Emne	Beskrivelse af institutionen/Afdelingen
<p>samvær ml. ansatte og børn/de unge, regler for påklædning etc.</p>	
<p>6. Beskrivelse af procedurer for samarbejdet mellem afdeling og eksterne samarbejdspartnere vedrørende de seksuelt krænkede børn/unge (ekstern skole, kommunen, andre?)</p>	
<p>7. Beskrivelse af procedurer for samarbejdet mellem afdeling og interne samarbejdspartnere (intern skole, værksteds-undervisning, andet?).</p>	
<p>8. Beskrivelse af procedurer for samarbejde med forældre/nære pårørende.</p>	
<p>9. Beskrivelse af personalets faglige kompetencer i forhold til behandling af seksuelt krænkede børn og unge, samt børn og unge, der er krænkere.</p> <p>Herunder dels personalets mulighed for at erhverve sig specialiseret viden vedr. seksuelt krænkede og krænkere, f.eks. kurser. Dels personalets mulighed for støtte</p>	

Emne	Beskrivelse af institutionen/Afdelingen
vedr. arbejdet med seksuelt krænkede og krænkere (supervision, arbejde med egne grænser etc.)	
10. Beskrivelse af adgangen til interne og eksterne specialister (f.eks. psykolog, psykiater), beskriv herunder også muligheden for at bede om ny udredning, hvis det skønnes nødvendigt.	

www.cfk.rm.dk

